

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/680/2014
Identifikačné číslo spisu:	3110221845
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:3110221845.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ T. U., bytom A., zastúpenej JUDr. Martinom Berecom, advokátom so sídlom Domus Petra, Pod Sokolice č. 1/B, 911 01 Trenčín, 2/ Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Vážecká č. 16, Prešov, IČO: 421 766 778, proti žalovaným: 1/ D+D FINANCE s.r.o., so sídlom Športová č. 486/20, 915 01 Nové Mesto nad Váhom, IČO: 36 327 981, 2/ F. O., bytom Q. a 3/ F. X., bytom L., zastúpenému Mgr. Tomášom Dohálom, advokátom so sídlom Lúčna č. 491, 913 21 Trenčianska Turná, o určenie vlastníckeho práva, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, o zaplatenie primeraného finančného zabezpečenia s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 12 C 236/2010, o dovolaní žalobkyne 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 29. apríla 2014 sp. zn. 6 Co 196/2012, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 29. apríla 2014 sp. zn. 6 Co 196/2012 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. apríla 2012 č. k. 12 C 236/2010-121 zamietol žalobu o určenie vlastníckeho práva pre žalobkyňu 1/ k bytu č. 5 na ulici Q., zapísaného na LV č. XXXX pre kat. úz. K., určenia neplatnosti kúpnej zmluvy z 25. septembra 2007 o prevode vlastníckeho práva k predmetnému bytu a zaplatenia primeraného finančného zabezpečenia 3 000 €. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že v prvom rade skúmal podľa § 80 písm. c/ O.s.p. existenciu naliehavého právneho záujmu na predmetnej určovacej žalobe a dospel k záveru, že je potrebné zamietnuť žalobu v časti o určenie vlastníckeho práva z dôvodu, že správa katastra by vyznačila vlastnícky stav pred súdnym rozhodnutím o neplatnosti kúpnej zmluvy alebo určením vlastníckeho práva len v prípade, ak by takéto rozhodnutie bolo záväzné aj pre súčasného vlastníka predmetného bytu, teda musel by vystupovať na strane žalovaných. Avšak v predmetnej veci súčasný vlastník bytu, spoločnosť Stavipol s.r.o. Piešťany, nevystupuje ako účastník konania, teda prípadná zmena by pre neho nebola záväzná. Konštatoval, že žalobkyňa 1/ by v prípade úspechu žaloby nedosiahla účel žaloby, teda nebola by zapísaná na správe katastra späť za vlastníčku bytu. Súd prvej inštancie zamietol žalobu aj vo zvyšnej časti podľa ustanovení § 37, § 39 Občianskeho zákonníka, čl. 14 ods. 2 Smernice Rady 87/102/EHS a zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch,

nakoľko žalobkyňa 1/ nepreukázala pravdivosť svojich tvrdení a nijakým dôkazom nevyvrátila tvrdenia žalovaného 3/, podložené listinnými dôkazmi. Ďalej uviedol, že žalobkyňa 1/ mala možnosť odstúpiť od kúpnej zmluvy a zabezpečovacej zmluvy podľa § 49 Občianskeho zákonníka, ak ich uzavrela v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok, avšak toto neurobila. Tento krok podľa neho nemôže nahrádzať všeobecnými tvrdeniami o porušovaní ustanovení zákona o ochrane spotrebiteľa a zákona o spotrebiteľských úveroch.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne 1/ rozsudkom 29. apríla 2014 sp. zn. 6 Co 196/2012 potvrdil ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie z 25. apríla 2012 č. k. 12 C 236/2010-121, ktorým bola žaloba zamietnutá. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že za predčasný je potrebné považovať záver súdu prvej inštancie o nepreukázaní naliehavého právneho záujmu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. v časti návrhu na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam s poukazom na ustanovenia § 34 ods. 2 a § 36a zákona č. 162/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov a na to, že účastníkom konania nie je aktuálny vlastník podľa evidencie nehnuteľností. Konštatoval, že pozornosti súdu prvej inštancie zrejme ušla okolnosť, podľa ktorej v poznámke na liste vlastníctva figuruje pod číslom P 689/10 potvrdenie Okresného súdu Trenčín o podaní návrhu na začatie súdneho konania v predmetnej veci o určenie vlastníckeho práva. Keďže z o spisového materiálu súdu prvej inštancie nie je možné zistiť, či aktuálny vlastník nadobudol vlastnícke právo pred alebo po zapísaní uvedenej poznámky, záver súdu prvej inštancie o nepreukázaní naliehavého právneho záujmu vo vzťahu k určeniu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je s poukazom na ustanovenia § 44a a § 159a O.s.p. celkom zjavne predčasný, resp. pre absenciu záverov súdu prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku v súvislosti s aplikáciou uvedených ustanovení nepreskúmateľný. Toto pochybenie však podľa názoru odvolacieho súdu nemalo vplyv na vecnú správnosť aj výroku o zamietnutí návrhu na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Primárnou otázkou je podľa odvolacieho súdu platnosť či neplatnosť kúpnej zmluvy, na základe ktorej boli predmetné nehnuteľnosti zapísané v evidencii nehnuteľností do vlastníctva žalovaného 3/. Odvolací súd považuje za správne skutkové závery súdu prvej inštancie, podľa ktorých tvrdenia žalovaného 3/, proti ktorému stojí len tvrdenie žalobkyne 1/, preukazujú ním predložené dôkazy. S poukazom na správne ustálenie skutkového stavu veci súdom prvej inštancie na základe záveru o unesení dôkazného bremena tvrdení žalovaného 3/ a zároveň o neunesení dôkazného bremena tvrdení žalobkyne 1/ súd prvej inštancie dospel aj k správne právnemu záveru, podľa ktorého uzavretím kúpnej zmluvy medzi žalobkyňou 1/ a žalovaným 3/ nedošlo k zastieraniu iného právneho úkonu a neboli zistené také skutočnosti, ktoré by mohli zakladať neplatnosť kúpnej zmluvy podľa ustanovení § 37 alebo § 39 Občianskeho zákonníka. Na základe uvedeného odvolací súd nepovažoval z hľadiska správnosti výroku napadnutého rozsudku o zamietnutí návrhu v časti vyslovenia neplatnosti kúpnej zmluvy za právne významný poukaz žalobkyne 1/ v odvolaní na potrebu posudzovania neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy podľa ustanovení zameraných na ochranu spotrebiteľa, ako aj na úvahy spojené s takýmto posudzovaním. Pokiaľ žalobkyňa 1/ v konaní vyjadrovala svoju nespokojnosť s dohodnutou kúpnu cenou, táto okolnosť by ani v prípade posúdenia uvedeného právneho vzťahu ako spotrebiteľského, nemohla byť v zmysle § 53 ods. 1 najmä druhá veta Občianskeho zákonníka posúdená ako neprijateľná podmienka so svojimi dôsledkami. Odvolací súd dospel k záveru, že keďže výrok súdu prvej inštancie v časti zamietnutia návrhu na vyslovenie neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy, uzavretej medzi žalobkyňou 1/ a žalovaným 3/, je vecne správny, vecne správny je aj výrok napadnutého rozsudku aj v ostatných častiach, dôvodnosť ktorých sa nepochybne odvíja od vyriešenia otázky platnosti, resp. neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa 1/ 20. júna 2014 dovolanie v ktorom uviedla, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že sa na odvolacom súde nekonalo pojednávanie, hoci išlo podľa jej názoru o prípad podľa § 214 ods. 1 písm. d/, teda že sa prejednával dôležitý verejný záujem a rovnako o prípad podľa § 214 ods. 1 písm. a/, teda, že je potrebné zopakovať alebo vykonať dokazovanie. Rovnako má za to, že na odvolacom súde malo prebehnúť riadne pojednávanie z dôvodu, že tak súd prvej inštancie ako ani odvolací súd nevykonali riadne dokazovanie. Žalobkyňa 1/ má za to, že odvolací súd mal doplniť dokazovanie súdu prvej inštancie o výpovede ňou navrhovaných svedkov. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je podľa žalobkyne 1/ zmätočné, nepreskúmateľné, nekonzistentné a nezaoberalo sa meritom veci. Poukazuje aj na porušenie

vyhľadávacieho princípu, na základe ktorého súd primárne zodpovedá za objasnenie skutkového stavu. Rozhodnutie súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu považuje za nepreskúmateľné. Namietala tiež, že v konaní došlo k tzv. inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p.). Rozhodnutie odvolacieho súdu je nakoniec podľa žalobkyne 1/ v rozpore s európskymi normami na ochranu spotrebiteľa podľa čl. 38 Charty základných práv Európskej únie.

4. Žalovaní 1/ a 3/ navrhli vo svojich vyjadreniach k dovolaniu žalobkyne 1/ toto dovolanie odmietnuť ako neopodstatnené.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže dovolanie bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti posúdil podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015). Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov Civilného sporového poriadku o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 CSP), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 CSP).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) zistil, že dovolanie podala včas strana v spore (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu treba zrušiť a vec tomuto súdu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

7. Dovolaním bolo možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok upravoval prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

8. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platilo, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

9. V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Nejde ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné a nejedná sa ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Dovolanie preto podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

10. V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O.s.p. ukladajúcim dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namietal alebo nie), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj

otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

11. Vady konania podľa ustanovenia § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. žalobkyňa 1/ nenamietala a ich existenciu po preskúmaní veci nezistil ani dovolací súd.

12. Žalobkyňa 1/ v dovolaní tvrdila, že jej postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

13. Judikatúra najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila v názore, že odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv (viď napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaní na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.), tiež právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.].

14. Súd nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie strán. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky účastníkom navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p., lebo týmto postupom súd neodňal účastníkovi možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999).

15. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (viď tiež napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011). Ak súd v procese dokazovania nevykoná dokazovanie určitým dôkazným prostriedkom takým spôsobom, ktorý predpisuje zákon, dochádza k tzv. inej (v § 237 O.s.p. neuvedenej) vade. Takáto vada je síce relevantným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), prípustnosť dovolania ale nezakladá (porovnaj napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 266/2009).

16. K námietkam týkajúcich sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, treba uviesť, že nie každá procesná nesprávnosť, ku ktorej dôjde v priebehu občianskeho súdneho konania, je relevantná z hľadiska procesnej prípustnosti dovolania. S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania (viď § 237 O.s.p.); vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Niektorým vadám inej procesnej povahy majúcim za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. iným vadám konania) pripisuje Občiansky súdny poriadok význam v tom zmysle, že ich považuje za relevantný dovolací dôvod (viď ustanovenie § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorý možno uplatniť v dovolaní, ale len pokiaľ je procesne prípustné (viď R 111/1998 - rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997).

17. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie : „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016.

18. Najvyšší súd, stotožňujúc sa v preskúmvanej veci so závermi, na ktorých spočíva predmetné stanovisko, skúmal, či v danej veci ide o taký výnimočný prípad, kedy by nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladala vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

19. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu neobsahuje vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie o naliehavom právnom záujme žalobkyne 1/ na určení vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti. V odôvodnení odvolací súd síce uvádza, že záver súdu prvej inštancie o nepreukázaní naliehavého právneho záujmu vo vzťahu k určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je s poukazom na ustanovenia § 44a a § 159a O.s.p. zjavne predčasný, zároveň však uviedol, že zo spisového materiálu súdu prvej inštancie nie je možné zistiť, či aktuálny vlastník nadobudol vlastnícke právo pred alebo po zapísaní poznámky na liste vlastníctva pod číslom P 689/10, a to potvrdenia Okresného súdu Trenčín o podaní návrhu na začatie súdneho konania v predmetnej veci o určení vlastníckeho práva. Odvolací súd navyše uvádza, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je pre absenciu záverov v súvislosti s uvedenými ustanoveniami nepreskúmateľné. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení je základným procesným predpokladom každej tzv. určovacej žaloby, bez jeho existencie je vylúčené zaoberanie sa takouto žalobou vecne. Teda súd (v každom štádiu konania) musí mať existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení preukázanú.

20. Súd prvej inštancie zamietol žalobu z dôvodu jej procesnej nepripustnosti danej nedostatkom naliehavého právneho záujmu žalobkyne 1/ na ňou požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.), teda z takeho dôvodu, pri ktorom súd ani nemá prístup k vecnému posudzaniu (ne)opodstatnenosti žaloby. Najvyšší súd Slovenskej republiky to vyjadril už v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 91/2006 (R 83/2007), v ktorom uviedol, že nedostatok naliehavého právneho záujmu „predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací návrh nemožno obstať a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu návrhu“.

21. Odvolací súd bez nariadenia odvolacieho pojednávania rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Z obsahu a vnútornej štruktúry odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku vyplýva, že odvolací súd za rozhodujúce považoval zistenie, že neboli splnené podmienky na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, pretože sa tvrdenia žalobkyne 1/ o neplatnosti kúpnej zmluvy ani o simulovanom právnom úkone nepreukázali. Podstata odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu svedčí o tom, že za rozhodujúce považoval nie procesnoprávne aspekty (naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.), ale okolnosti hmotnoprávnej povahy (vážnosť voľe prejavenej v právnom úkone - § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pre jeho rozhodnutie mali teda určujúci význam okolnosti, ktoré súd berie na zreteľ iba ak dospeje k záveru o procesnej prípustnosti žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.

22. Keďže rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo založené na závere o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne 1/ na ňou požadovanom určení, bolo legitímnym očakávanie, že v odvolacom konaní sa budú posudzovať otázky významné z hľadiska § 80 písm. c/ O.s.p., pri čom tiež očakávanie, že ak odvolací súd predsa len pristúpi aj k vecnému posudzaniu opodstatnenosti žaloby (po zaujatí záveru, že je dany naliehavý právny záujem), vytvorí žalobkyni 1/ procesnú možnosť brať sa, predpokladom ktorej bude, že odvolací súd splní svoju procesnú povinnosť vyplývajúcu z § 213 ods. 2 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia ak je odvolací súd toho na zoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

23. Z pohľadu výsledkov konania na su'de prvej inštancie odvolací su'd založil svoje rozhodnutie „nec'akane“ a nepredvídateľne na iných („nových“) do^vodoch nez' su'd prvej inštancie; pričom z'alobkyn'a 1/ v danej procesnej situa'cii nemala možnosť namietat' správnosť „nove'ho“ právného názoru zaujate'ho až v odvolacom konaní. Zo spisu vyplýva, že odvolací su'd nepostupoval podľa § 213 ods. 2 O.s.p. a svoju povinnosť vyplývajúcu z tohto ustanovenia nesplnil. Tým z'alobkyni 1/ odňal možnosť konať pred su'dom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

24. Podľa § 213 ods. 1 a 3 O.s.p. odvolací súd bol viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Ak mal odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakoval sám. Viazanosť odvolacieho súdu sa vzťahuje na skutkové zistenia, ktoré sú uvedené v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie s tým, že odvolací súd ich môže zmeniť alebo doplniť, prípadne inak modifikovať iba po vykonaní, t. j. po opakovaní alebo doplnení dokazovania. Ak by sa odvolací súd odchýlil od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bez toho, aby rešpektoval povinnosť opakovania alebo doplnenia dokazovania, zasiahol by do ústavne zaručeného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, do obsahu ktorého patrí aj to, že odvolací súd sa môže odchýliť od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie len po doplnení alebo opakovaní dokazovania, ktorého výsledky opravnému súdu umožnia vlastné, prípadne aj odlišné hodnotenie dôkazov.

25. Ak bol odvolací súd toho názoru, že súd prvej inštancie nevykonával dokazovanie v potrebnom rozsahu, keď uvádza, že zo spisového materiálu súdu prvej inštancie nie je možné zistiť, či aktuálny vlastník nadobudol vlastnícke právo pred alebo po zapísaní poznámky Okresným súdom Trenčín na liste vlastníctva, mal dokazovanie zopakovať. Dokazovanie bolo potrebné zamerať na rozhodujúce skutkové okolnosti, aby bolo možné právne posúdiť okamih, kedy aktuálny vlastník nadobudol vlastnícke právo k predmetnému bytu, a to pred alebo po zapísaní poznámky na liste vlastníctva pod číslom P 689/10 Okresným súdom Trenčín.

26. Pravdivé zistenie rozhodujúcich skutočností sa dosahuje rozvíjaním kontradiktórneho sporu, v ktorom má rozhodujúcu úlohu slobodná iniciatíva strán. Subjektívna aktivita každej zo sporných strán je korigovaná opačnou aktivitou druhej strany. Každá zo strán má záujem na tom, aby jej skutkové prednesy boli prehľadné, jednoznačné a obsahovali racionálne informácie. Subjektívny prístup strán k uplatňovaniu ich záujmu v konaní, sloboda a voľnosť ich skutkových prednesov a dôkazných návrhov v kontradiktórnom spore, ovládanou zásadou prejednávajúcou, slúži predovšetkým ku zhromažďovaniu dostačujúceho materiálu k objektívnemu a nestrannému posúdeniu skutkového stavu súdom.

27. Preskúmaním veci bolo navyše zistené, že žalovaný 3/ reagoval na odvolanie žalobkyni 1/ podaním z 23. júla 2012 (č. l. 161 spisu), ktoré podanie nebolo doručené žalobkyni 1/ na vyjadrenie. K tomuto zisteniu dovolací súd poznamenáva, že Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

28. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmanej veci potrebné zohľadniť, že vyjadrenie žalovaného 3/ k odvolaniu žalobkyni 1/ bolo formulované ako právna a skutková argumentácia a žalobkyni 1/ mala byť preto daná možnosť oboznámiť sa s týmto podaním. Zo spisu vyplýva, že v danom prípade

žalobkyni 1/ táto možnosť nebola vytvorená. Keďže porušenie práva na spravodlivé konanie vyššie uvedeným spôsobom nerešpektujúcim princíp rovnosti zbraní bolo dôsledkom nesprávneho postupu súdov v odvolacom konaní, bola žalobkyni 1/ odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. V dovolaní sa teda opodstatnene namieta (hoci z iného dôvodu), že konanie pred odvolacím súdom trpí vadou uvedenou v citovanom zákonom ustanovení.

29. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne 1/ je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené a ďalej sa s vecnou stránkou dovolania nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

30. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.